

Institut per la perscrutaziun da la cultura grischuna

■ L'onn 1985 è vegnida fundada a Cuira la Societad per la perscrutaziun da la cultura grischuna (SCG) cun la mira da promover la lavur scientifica relativa al Grischun tras la creaziun d'ina instituziun per la perscrutaziun en il chantun Grischun: l'Institut per la perscrutaziun da la cultura grischuna (ICG). La SCG vegn purtada da commembers singuls e collectivs e sustegnida da la Confederaziun, dal chantun Grischun e da numerusas vischnancas.

La SCG promova, en collavuraziun cun las universitads, lavurs da perscrutaziun da l'istorgia e dal temp preschent da las differentas culturas grischunas e collavura cun instituziuns cumparegliablas en las regiuns vischinantas ed en l'exteriur cunfinant. Per l'accompaniment professiunal dals projects è responsabel in

Cussegl da perscrutaziun consistend da docents da las universitads svizras. In post exteriur da l'Institut, che garantecha la colliaziun cun las regiuns perifericas rumantschas e talianas, è vegni fundà il 2005 a Segl.

Il accents principals da la retschertga e da la promoziun furman l'istorgia grischuna ed il plurilinguism grischun: etnologia, istorgia da l'art, vita da la musica dal Grischun, edifizis e colonisaziun. Il resultats vegnan preschentads a la publicitad en furma d'exposiziuns, preschentaziuns da cudeschs, referats e discussiuns publicas. Privilegiada vegn la promoziun da projects da la generaziun giuvna.

Societad per la perscrutaziun da la cultura grischuna

Profil
La finamira e l'intent da la Societad ch'è vegnida fundada il 1985 è da promover e d'intermediar lavurs scientificas davart las culturas grischunas. Commembras èn persunas privatas, vischnancas, unius, instituziuns e firmas. La Societad ha actualmain var 700 commembras e commembers. Ella è in'instituziun d'utilitad publica ed è politicmain e confessiunalmain neutrala.

Quatter onns suenter sia fundaziun ha la Societad avert en la Reichsgasse a Cuira in biro ed in post da perscrutaziun. Ella è sa sviluppada cuntinuanta-main en il decurs dals onns 1990 ed ha survegnì da la Confederaziun il status d'in'instituziun scientifica cun impurtanza nazionala. L'onn 2000 è provegnida da la Societad in'instituziun cun il num Institut grischun per la perscrutaziun da la cultura. Malgrà la dischlocaziun dal sector da perscrutaziun èn las colliaziuns tranter la Societad e l'Institut restadas stretgas sin il champ tematic, persunal ed organisatoric. Per il 2008 ha la SCG surdà la direziun da l'ICG a la Fundaziun per la perscrutaziun da la cultura grischuna (FCG).

Finamira (tenor art. 2 dals statuts)

La Societad sustegna e promova la perscrutaziun da la cultura grischuna ed alpina. Ella intermediacha il resultats da la perscrutaziun ad ina vasta publicitad.

La sedia da l'ICG sa chatta a Cuira a l'entrada da la Reichsgasse. FOTO: CAYAMBE / CC BY-SA 4.0

Viver en il spazi alpin – il tema central da la lavur da retschertga da l'Institut per la perscrutaziun da la cultura grischuna.

FOTO: PD

Per quest intent constituescha ella ina Fundaziun tenor art. 80ss. dal CCS ch'ha la finamira da planisar, realisar e promover projects da perscrutaziun scientifica da las Alps sin champ uman, social e cultural. La Fundaziun è la purtada da l'Institut grischun per la perscrutaziun da la cultura.

La Societad promova la collavuraziun interdisciplinara tranter las ciencias umanas, socialas, culturalas e naturalas.

La Societad sveglia l'interess e la chapientscha d'ina vasta publicitad per la cultura alpina e la perscrutaziun, documentaziun e tgira da quella.

Cussegl regional

Il Cussegl regional è l'organ consultativ da la suprastanza da la Societad; quel ha remplazzà l'onn 2007 l'anteriura «suprastanza schlargiada». El sa cumpona dals commembers da la suprastanza e d'almain otg ulteriuras persunas. Questas persunas represchentan ina region dal Grischun, in'instituziun culturala dal Chantun u èn individis versads culturalmain. Il presidi occupa il president da la Societad.

Il commembers dal Cussegl regional s'inscuntran ina giada l'onn. Il manader da l'Institut grischun per la perscrutaziun da la cultura infurmescha els davart las occurrenz ed il projects scientifics actuals e planisads. En pli mettan els a disposiziun lur savair regional u professiunal.

Las incumbensas dal Cussegl regional èn surtut: promover e sustegnair las activitads che servan als intents da la Societad; participar a la realisaziun da projects scientifics en las regiuns; sustegnair la lavur publica da la Societad e da l'Institut; promover las cooperaziuns cun las instituziuns en il Chantun; represchentar il interess da la Societad en las regiuns; identifigar desiderats scientifics en las regiuns.

Servetschs

La Societad per la perscrutaziun da la cultura grischuna sa dat fadia da metter a disposiziun al public las dumondas ed il resultats da perscrutaziun actuals en ina

maniera chapibla. Ella fa quai surtut en furma da referats, excursiuns, exposiziuns u dietas en tut las regiuns dal Chantun.

Il commembers da la Societad survegnan adina il mars il carnet d'infurmaziuns stampà «Mitteilungen», gratuit e per posta. Els pon abunar il «Bündner Monatsblatt», la revista tradiziunala per l'istorgia, l'etnografia e la cultura da bajegiar grischuna per in pretsch reduci. En pli vegn purschida mintg'onn in'excursiun d'in u dus dis per ina tariffa favuraivla.

L'Institut serva als commembers da la Societad sco post d'infurmaziun e sco rait. El porscha ad els infurmaziuns e cussegliaziuns istoric-culturalas. Sin dumonda pon els er utilisar la biblioteca da consultaziun en la Reichsgasse 10 a Cuira.

Institut per la perscrutaziun da la cultura grischuna

Profil

L'Institut per la perscrutaziun da la cultura grischuna è in'instituziun da perscrutaziun independenta domiciliada a Cuira. El fa e promova perscrutaziuns en las ciencias umanas, socialas e culturalas ch'han ina relaziun generala cun il spazi alpin, ed en spezial cun il Grischun e sias regiuns vischinantas.

L'onn 1990 ha la Societad per la perscrutaziun da la cultura grischuna avert in biro ed in post da perscrutaziun a Cuira. Quai è stà il cumenzament da l'Institut. In'organisaziun creschenta e manada professiunalmain sut la direziun da Georg Jäger è sa sviluppada en il decurs dals onns 1990. L'onn 2002 è quest'organisaziun daventada in institut independent.

Per ses vast champ d'activitad che cumpiglia disciplinas sco l'istorgia, l'etnologia, la linguistica, l'istorgia d'art, l'archeologia u l'etnologia musicala dovra l'Institut la noziun collectiva «perscrutaziun da la cultura». Il projects scientifics vegnan realisads tenor standards universitars.

L'Institut vegn purtà da la Fundaziun per la perscrutaziun da la cultura grischuna ch'è vegnida fundada l'onn 2007. Las lavurs da project, las occurrenz e l'infrastructura da l'Institut vegnan finanziadas cun subsidis dal maun public dal Chantun e da la Confederaziun, cun contribuziuns da terzas persunas e cun meds da la fundaziun purtada.

La sedia principala da l'Institut sa chatta a Cuira. A Segl en l'Engiadina ha l'Institut in post exteriur (cf. sutvart).

Concept directiv

La politica e la pratica da perscrutaziun da l'Institut per la perscrutaziun da la cultura grischuna sa basan sin il suandants princip:

1. L'Institut considerescha il Grischun sco zona da contact e regiun da tagl che cumpiglia diversas culturas alpinas. La diversitad istorica, linguistica e culturala

da quest spazi furma ina dimensiun centrala da si'activitad.

2. Cun sias perscrutaziuns davart la cultura en il Grischun vul l'Institut preschentar resultats che sveglian la atenziun er en in context surregional, nazional ed internaziunal. Il barat da las enconuschientschas scientificas succeda cun publicaziuns, dietas, colloquis e discurs tranter experts.

3. L'Institut collavura cun tut las instituziuns e persunas che realiseschan projects ed occurrenz scientificas en connex cun il Grischun. Surtut vegn tschertgada la cooperaziun cun las scolas autas sin plaun nazional ed internaziunal.

4. La lavur da perscrutaziun duai correspunder als standards scientifics da la perscrutaziun universitara internaziunala. Il Cussegl da perscrutaziun che giuditgescha il projects vegn cumpletà tut tenor basegn cun experts svizzers e da l'exteriur.

5. L'Institut promova sistematicain la collavuraziun pluridisciplinara e s'engascha per modas d'access interdisciplinaras.

6. Scienzeas e scienciads giuvens cun projects innovativs duai l'Institut promover cun preferenza; sche la pussaivladad sa porscha, er en connex cun lavurs da qualificaziun.

7. L'Institut definescha perspectivas, orizonts e prioritads da sias activitads a lunga vista senza tralasar projects realisabls a media ed a curta vista.

8. Il custs d'administraziun da l'Institut duain sa restrenscher al minimum necessari per organisar e manischar la perscrutaziun. Sin basa da cunvegns vegnan nizzegiads entaifer il Chantun il servetschs da l'Archiv chantunal grischun, da la Biblioteca chantunala e d'altres instituziuns publicas e privatas.

9. Ultra dal barat d'enconuschientschas tranter il sciencesiad sustegna l'Institut la Societad per la perscrutaziun da la cultura grischuna en sias stentas da render accessibels il resultats da las lavurs scientificas ad in public interessà pli vast. En quest senn considerescha l'Institut sias activitads sco incumbensa publica.

Post exteriur Sils/Segl

L'Institut grischun per la perscrutaziun da la cultura maina dapi l'onn 2005 a Segl en l'Engiadina d'Ota in post exteriur. Dus collavurats scientifics stabels realiseschan regularmain occurrenz cun referats, aperitivs scientifics (discussiuns da podium cun spezialists resguardond er il public) e dietas. La plipart da las occurrenz ha lieu directamain là, ubain en il pavigliun da la Chesa Fonio ubain en l'Hotel Waldhaus. Daspera sviluppeschan e realiseschan els projects scientifics e publicaziuns scientificas (monografias d'artists, volums da dietas e.a.), tranter auter er davart l'istorgia culturala da la regiun.

Ina da las finamiras prioritaras dal post exteriur è d'intensivar il contacts sur il cunfin da la vallada ed il cunfin linguistics. Il post exteriur vala (er) sco punct da colliaziun tranter l'Engiadina tudesta e rumantscha, tranter l'Engiadina e las vals dal sid vischinantas – la Bergaglia ed il Puschlav – e la fin finala tranter il territoris da cunfin dal Grischun e la Vuclina, resp. la Lombardia. Ina collavuraziun stretga e per part instituzionalisada exista cun la Fondazione Garbald a Castasegna, cun il Forum Engadin e cun numerus auters organsatur da cultura en tut l'Engiadina.

Publicaziuns

L'Institut edescha ina vasta paletta dad atgnas publicaziuns (t.a. la retscha «cultura alpina») u da collavuraziuns cun autras instituziuns e chasas edituras. Daspera è accessibla sur la pagina d'internet da l'Institut (www.kulturforschung.ch) ina banca da datas cun ulteriurs documents ed infurmaziuns davart lavurs da perscrutaziun actualas u terminadas. Plinavant segna l'Institut sco coeditur dal Bündner Monatsblatt (cf. sutvart) e da la retscha Bündner Monatsblatt Beihefte.

Bündner Monatsblatt: Il Bündner Monatsblatt (BM) è vegni fundà il 1850 ed è cumpari il onns 1850–71, 1881, 1896–1904 ed a partir dal 1914. Editeurs: fin il 1987 la redaziun dal Bündner Monatsblatt, dapi il 1988 la Societad per la perscrutaziun da la cultura grischuna (dapi il 2003 ensemen cun la Lia grischuna per la protecziun da la patria); il 2010 ha la Societad surdà sia coediziun a l'Institut per la perscrutaziun da la cultura grischuna.

Il sottitels da la publicaziun tradeschan ses stretg connex cun las pretensiuns e predilecziuns dal temp: Eine Zeitschrift für Erziehungs-, Armenwesen und Volkswirtschaft (1850–70); Zeitschrift für bündnerische Geschichte, Landes- (dapi il 1954 Heimat-) und Volkskunde (1914–87); Zeitschrift für bündnerische Geschichte und Landeskunde (1988–2002); Zeitschrift für Bündner Geschichte, Landeskunde und Baukultur (dapi il 2003).

Mintg'annada cumpiglia 4–12 fascichels e var 300 paginas. Ultra da las contribuziuns scientificas e da tempra scientific-populara offera il Bündner Monatsblatt ina cronica, las annadas fin il 1950 ina tavla dals defuncts e quellas dapi il 1988 in carnet cun la bibliografia grischuna da l'onn respectiv.

La presentaziun:

Dossier «Institut per la perscrutaziun da la cultura grischuna».

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?hiid=3918
www.chattà.ch